

TYYn ympäristöohjelma

1. Johdanto – TYY ympäristötoimijana ja ilmastovaikuttajana

2. Kestävä TYY

2.1 Päästöjen ja negatiivisten vaikutusten pienentäminen

2.1.1 Kumppanuudet

2.1.2 Kestävät tapahtumat

2.1.3 Hankinnat ja tilat

2.1.4 Matkustaminen

2.2 Päästöjen vaikutusten kumoaminen

3. TYY ilmasto- ja ympäristövaikuttajana

3.1 Ympäristövaikuttaminen edunvalvonnassa

3.2 Järjestöt — Ympäristötietoisuuden ja -toimien lisääminen opiskelijayhteisössä

4. Seuranta, raportointi ja päivittäminen

1. Johdanto - TYY ympäristötoimijana ja ilmastovaikuttajana

TYYn ympäristöohjelma antaa suuntaviivat ympäristöasioiden huomioimiselle Turun yliopiston ylioppilaskunnassa. Ohjelman keskiössä on ylioppilaskunnan sisäinen toiminta ja vaikuttamistyö, mutta se toimii myös pohjana opiskelijajärjestöjen toiminnan tukemisessa. Jokaisen näkökulman alle on kirjattu siihen liittyviä tavoitteita. TYYn ilmastovaikuttamisen kohteena ovat TYYn jäsenet, järjestöt, yliopisto ja muut sidosryhmät sekä päättäjät hallinnon eri tasoilla. Esimerkkinä toimiminen, toimien seuraaminen sekä viestiminen tätä ohjelmaa hyödyntäen ovat keskeisiä TYYn ilmastovaikuttamisen muotoja.

Ympäristö-käsitteellä viitataan ennen kaikkea paikalliseen ja globaaliin elinympäristöön, jonka tilaan ja laatuun ihmisen fyysinen, sosiaalinen sekä kulttuurillinen toiminta vaikuttavat. Ilmastovaikuttaminen on vakiintunut osa TYYn toimintaa. TYYn linjapaperin mukaisesti ylioppilaskunnalla tulee olla aktiivinen rooli ympäristö- ja ilmastokriisiin liittyvässä yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä ilmastokriisiä ehkäisevässä toiminnassa. Ylioppilaskunnan tulee olla edelläkävijä, joka keskustelee aktiivisesti sidosryhmien, kuten Turun yliopiston, kaupungin ja opiskelijoiden kanssa.

TYYn strategia nostaa ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja hallinnollisen vastuullisuuden toiminnan ylioppilaskunnan keskeiseksi periaatteeksi. Tämän perusteella ympäristöohjelma toimii erityisesti ekologisen vastuullisuuden suunnannäyttäjänä, mutta toimii myös vuoropuhelussa muiden kestävyysliittyvien teemojen kanssa.

Vastuu ilmastokriisin ja biodiversiteettikriisien pysäyttämisestä on julkisella vallalla erityisesti globaalissa pohjoisessa. Julkisen päätöksenteon tulee olla linjassa voimassa olevan kansainvälisen ilmastopimuksen kanssa ja tavoitella maapallon keskilämpötilan nousemisen hillitsemistä nykyiselle 1,5 asteen tasolle. Suomen on oltava edelläkävijä ja ajettava nykyistä kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa ja Euroopan Unionissa.

TYY vaatii toimia sekä ilmastokriisin ja biodiversiteettikriisien pysäyttämiseksi että ympäristöä uusintavan toiminnan puolesta. Poliittisessa linjapaperissa linjataan, että: *”TYY ajaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta”*. Ympäristökriisi on aikamme suurin sukupolvipoliittinen kysymys, sillä riittämättömien poliittisten toimien vuoksi ilmastokriisin, luonnonvarojen ylikäytön ja luontokadon tuomat moninaiset kustannukset, kuten psykologinen kuormitus, kasautuvat nuorille.

2. Kestävä TYY

Ilmastokriisi ja luontokato ovat aikamme suurimpia haasteita, jotka tulevat vaikuttamaan tulevaisuuteemme painavasti. TYYllä on osuutensa sekä ympäristön kuormituksessa että kriisien ratkaisemisessa. TYYn toiminnasta aiheutuu negatiivisia ympäristövaikutuksia esimerkiksi päästöjen kautta. Näitä vaikutuksia on mahdollista minimoida esimerkiksi päästövähennysten sekä ympäristön huomioon ottavien valintojen kautta. Lisäksi TYY näyttää esimerkkiä omille järjestöilleen siitä, kuinka ne voivat omassa toiminnassaan olla osa näiden kriisien ratkaisua. Tässä osiossa linjataan siitä, kuinka TYY pyrkii kohti ympäristöpositiivisuutta omassa toiminnassaan. Näin TYY voi vaikuttamistyön lisäksi ehkäistä ilmastokriisiä ja luontokatoa omalla toiminnallaan.

2.1 Päästöjen ja negatiivisten vaikutusten pienentäminen

Pienentämällä toiminnastaan aiheutuvia päästöjä TYY voi minimoida aiheuttamaansa negatiivista ympäristövaikutusta.

TYY tekee kaksivuotisen päästövähennyssuunnitelman (ympäristösektori, hallitus).

- Jotta päästöjen vähennys todellisuudessa tapahtuu, TYY tekee kaksivuotisen päästövähennyssuunnitelman hiilijalanjäljen ja biodiversiteettijalanjäljen mittauksen tulosten perusteella.

2.1.1 Kumppanuudet

Kumppanuudet ja yritysysteistyö ovat kasvava osa TYYn toimintaa. Sillä millaisia kumppaneita TYY mainostaa ja käyttää toiminnassaan, on vaikutusta sekä TYYn omaan toimintaa, että TYYn jäsenien tekemiin valintoihin. Kumppaneiden valinnassa huomioon otetaan TYYn arvot sekä ympäristöohjelman tavoitteet. Lisäksi kumppaneita arvioidaan niiden oman ympäristövaikutuksen näkökulmasta. TYY pyrkii valitsemaan mahdollisimman vastuullisia kumppaneita.

Kumppanuuksia arvioidaan myös ympäristö huomioon ottaen (yrityssuhteet, ympäristösektori). Yhteistyökumppanin kestävyyttä arvioidaan näistä näkökulmista:

- Kohtaavatko TYYN ja mahdollisen kumppanin arvot?
- Toiminnan ilmasto- ja ympäristövaikutus. Millaista kumppanin toiminta on ja kuinka suuri vaikutus kumppanin toiminnalla on ympäristöön?
- Millaisia toimia kumppani tekee ympäristövaikutusten minimoimiseksi
- Onko kumppanilla ympäristö-/vastuullisuusohjelmaa tai vastaavaa. Pyrkikö mahdollinen kumppani minimoimaan ympäristöhaittoja?

2.1.2 Kestävät tapahtumat

TYY järjestää vuodessa lukuisia pieniä ja suuria tapahtumia. Kuten muun TYYN toiminnan, myös tapahtumia tulee pyrkiä järjestämään mahdollisimman kestävästi. Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisellä ympäristöasiat huomioiden pienennetään tapahtumien negatiivisia ympäristövaikutuksia, ja vaikutetaan yhteisöön näyttämällä esimerkkiä siitä, miten tapahtumia järjestetään kestävästi. Jo suunnitteluvaiheessa on tärkeää määrittää, mitkä periaatteet tilaisuutta järjestettäessä otetaan huomioon.

Etenkin isompien tapahtumien kohdalla TYY pyrkii pienentämään niiden hiilijalanjälkeä ja tapahtumille tehdään suunnitteluvaiheessa ympäristösuunnitelma. Tapahtumia järjestettäessä arvioidaan, kuinka tapahtuman päästöjä voidaan vähentää ja isoille tapahtumille lasketaan hiilijalanjälki.

Tapahtumien hiilijalanjälki mitataan (kulttuurisektori ja ympäristösektori).

Tapahtumille tehdään ympäristösuunnitelmat (kulttuurisektori, vapaaehtoiset, ympäristösektori).

- Tapahtumien hiilijalanjälkeä pienennetään mahdollisilta osin. Vastuusektorina tapahtumasektori, ympäristösektori apuna.

Tapahtumissa otetaan käyttöön vapaaehtoiset kompensatiot (kulttuurisektori, ympäristösektori).

2.1.3 Hankinnat ja tilat

Ekologisesti kestävien hankintojen tekeminen on osa ylioppilaskunnan ja järjestöjen arjen valintoja. Kulutustottumuksien muokkaamisella on

merkittäviä ympäristövaikutuksia, joten tilojen ja materiaalien hankinnassa, käytössä ja huollossa tulee huomioida ympäristönäkökulmat.

TYYn ruokahankinnat ovat kestäviä (hallitus).

- TYY tarjoilee ensisijaisesti vegaanista ruokaa, ja suosii Reilun kaupan sertifikaatin tuotteita, kotimaisia sesonkituotteita sekä hävikkiruokaa ruoka-aineallergiat huomioon ottaen.
- Ruokahävikin määrä vähenee.
- TYY ei tee turhia hankintoja, ja kannattaa kiertotaloutta.
- TYYn tiloissa ja tapahtumissa ei tuhlaata sähköä tai vettä.

2.1.4 Matkustaminen

Matkustustapaa suunniteltaessa on huomioitava matkustamisen vaikutukset ympäristöön. Matkustamisesta koituvia päästöjä vähennetään suosimalla julkista liikennettä ja junamatkustamista. Tapauksissa, joissa auton tai bussin käyttäminen on välttämätöntä, pyritään kulkuväline täyttämään mahdollisimman tehokkaasti. Lentomatkustamista pyritään minimoimaan ja lentämisestä koituvien päästöjen haitat kumotaan.

TYY seuraa ja vähentää matkustamisestaan aiheutuvia päästöjä (ympäristö-, pää- ja kansainvälinen sektori).

- Suositetaan julkista-, ja erityisesti junaliikennettä seminaareihin matkustaessa.
- Ulkomaisiin seminaareihin pyritään matkustamaan mahdollisimman ekologisesti suosien maata pitkin matkustamista ja välttäen epäsuoria lentoja.
- Mikäli tapahtumaan on välttämätöntä lentää, harkitaan osallistumisen tärkeyttä TYYn edunvalvonnan kannalta, ja lähetetään mahdollisuuksien mukaan vain yksi edustaja tapahtumaan.
- Lentomatkustamisesta aiheutuneiden päästöjen haittavaikutuksia kumotaan.

2.2 Päästöjen vaikutusten kumoaminen

Osa päästöjen vähentämistä ja matkaa kohti hiilineutraaliutta tai -positiivisuutta on syntyneiden päästöjen negatiivisten vaikutusten kumoaminen. Kumoamista tehdään erilaisten ympäristön ennallistamiseen, tutkimukseen tai hiilensidontaan liittyvien projektien kautta. Projekteja on tarjolla vapailla hiilimarkkinoilla. Toiminnan jatkuessa vapailla hiilimarkkinoilla olevia päästöjen haittojen kumoamiseen tarjottuja keinoja tuleekin arvioida kriittisesti. Esimerkiksi ympäristöministeriö on listannut kohteille minimikriteerejä, jotka näiden kohteiden tulee täyttää. Näiden kriteerien avulla vapaiden hiilimarkkinoiden tarjoamien vaihtoehtojen vaikuttavuutta ja toimivuutta voi arvioida.

TYY kumoaa ainakin osan päästöjensä negatiivisista vaikutuksista

- TYY valitsee kriteerit päästöjen haittojen kumoamista varten
- TYY etsii päästöjen kumoamiseen sopivan kohteen ja kumoaa osa päästöjensä vaikutuksista

3. TYY ilmasto- ja ympäristövaikuttajana

Ympäristöasiat ovat läpileikkaava teema yhteiskunnassa, ja siten jokaisella ylioppilaskunnan ja järjestöjen toimijalla on mahdollisuus tehdä ympäristövaikuttamista. Aktiivisella ympäristövaikuttamisella voidaan lisätä opiskelijoiden osallisuutta ympäristökysymyksiin. Ympäristövaikuttamisen tavoitteena on lisätä tietoisuutta kestävän kehityksen teemoista ja ympäristökriiseistä sekä vaikuttaa TYYn järjestöihin, muihin yhteistyötahoihin ja koko ympäröivään yhteiskuntaan konkreettisten ympäristötoimien puolesta.

TYYllä on aktiivinen rooli ympäristö- ja ilmastokriiseihin liittyvässä yhteiskunnallisessa keskustelussa (hallitus ja ympäristövastaava).

- Seurataan ympäristöön liittyvää poliittista keskustelua ja osallistutaan siihen opiskelijan näkökulmasta.
- Vaalien aikaan nostetaan esiin ympäristöteemoja opiskelijoiden näkökulmasta.

TYYn ympäristöedunvalvonta on suunniteltua ja tavoitteellista (hallitus, ympäristösektori).

- Ympäristösektori seuraa ympäristöohjelman tavoitteiden toteutumista.
- Sektorit keskustelevat ympäristöedunvalvonnasta vähintään vuosittain.

TYYn ympäristöedunvalvonta osallistaa koko ylioppilaskuntaa (hallitus).

- Ympäristösektorin vapaaehtoisilla ja järjestöjen ympäristövastaavilla on tilaisuus tuulla kuulluksi TYYn ympäristöedunvalvontaan ohjelmasuunnittelussa.
- Vapaaehtoiset kutsutaan tapaamaan yhteistyötahoja ympäristöasioista.

TYYn ympäristöedunvalvonta pyrkii tekemään kestävyteen liittyvästä tiedosta saavutettavaa (ympäristö- ja viestintäsektorit, vapaaehtoiset).

- Tehdään kestävyteen liittyviä kampanjoita ja tapahtumia, joissa keskitytään helppoon tietoon konkreettisista ilmastoteoista yhteistyössä yliopiston ja vapaaehtoisten kanssa.

TYY kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen myös ympäristöarvojen suhteen (hallitus, ympäristösektori).

- TYY seuraa ympäristötoimia vaativia kampanjoita ja mielenosoituksia, ja mahdollisuuksien mukaan osallistuu niihin kannustaen myös järjestöjä mukaan esimerkiksi Ilmastomarssiin.
- TYY ottaa aktiivisesti kantaa ilmastokriisin pysäyttämisen puolesta osallistumalla tai järjestämällä ainakin yhden kampanjan tai tapahtuman vuodessa.

3.1 Ympäristövaikuttaminen edunvalvonnassa

TYYn ympäristöarvot ohjaavat eri toimintasektoreita läpileikkaavasti. Tässä osiossa käydään läpi suurempien edunvalvontasektorien ympäristövaikuttamisen tavoitteita sekä sektorin sisäiseen toimintaan vaikuttavia ohjeita.

Ympäristön moninaisuus ja viihtyisyys on ensisijaisen tärkeää sekä opiskeluviihtyvyyden että opiskelijakulttuurin kannalta. Kun tehdään tilaedunvalvontaa, otetaan aina huomioon kestävä rakentaminen, monikäyttöiset tilat, viihtyisyys ja luonnon moninaisuus.

Sosiaalipoliittisella sektorilla nostetaan esiin ympäristön ja hyvinvoinnin suhdetta. Ilmasto- ja ympäristökriisit aiheuttavat erityisesti nuorissa merkittäviä psykologisesti raskaita oireita. Monimuotoinen luonto on tärkeää fyysiselle hyvinvoinnille, ja viihtyisät ulkoilualueet kannustavat myös liikkumiseen. Sukupolvien välisessä tasa-arvoisuudessa tulee ottaa huomioon ympäristökriisien ylisukupolviset vaikutukset.

- Laajemmassa sosiaalipoliittisessa vaikuttamisessa otetaan huomioon järjestelmän ekologinen kestävyys.
- Pyritään lisäämään kasvisruuan kulutusta, ja korostetaan myös kasvipohjaisen ruokavalion terveysvaikutuksia.
- Opiskelijaruokailuun vaikuttaessa nostetaan esiin eettis-terveydellisiä näkökulmia.
- Tuodaan Campussportille esiin ulkoliikuntamahdollisuuksien tärkeyttä.
- Jatketaan hyvinvointitapahtumien yhdistämistä luontoon, ja nostetaan monimuotoisuuden ja hyvinvoinnin yhteistä teemaa tapahtumissa esille.

Koulutuspoliittisella sektorilla vaikutetaan ympäristöteemojen näkymiseen koulutuksessa. TYYN ääni kuuluu yliopistolla ympäristöasioissa. Ympäristötieteiden opetus lisää yliopiston vetovoimaa, ja tarjoaa työllistymismahdollisuuksia. TYY kannattaa, että yliopisto on valmis muuttamaan koulutusohjelmiaan yhteiskunnallisten tarpeiden mukaan.

- TYY on edustettuna yliopiston ympäristöön liittyvissä ryhmissä. TYY viestii ryhmissä tekemästä työstä järjestöille ja jäsenille.
- TYY nostaa ympäristöteemoja esiin myös rehtoraatin, dekaanien ja järjestöjen tapaamisissa.
- Kaikissa tutkinnoissa tulee olla kokonaisuuksia, jotka sisältävät alaan sopivalla tavalla kestävä kehityksen teemoja.
- Turun yliopiston tulee jatkossakin tarjota ympäristötieteen tutkintoja.
- Pelkkä tietoisuus ympäristökriiseistä tai kestävä kehityksen periaatteista ei riitä, vaan TYYN tulee kannattaa ratkaisukeskeistä koulutussisältöä.

- Yliopiston tulee jatkaa kestävyystutkimuksensa kartoittamista, ja pyrkiä olemaan edelläkävijä kestävässä opetuksen järjestämisessä.

Vaikutetaan kampuskaupunkeihin vihreämmän opiskelija-arjen puolesta. (kuntapoliittinen sektorit). Poliittisessa linjapaperissa linjataan viihtyisän kaupunkiympäristön puolesta. Tähän sisältyvät erityisesti kestävämpien kulkutapojen suosiminen, mutta myös kiertotalouden ja jätteettömyyden tärkeys. On tärkeää tukea Turun kaupunkia hiilineutraaliustavoitteessaan, mutta vaikuttaa myös yhä kunnianhimoisempien tavoitteiden eteen linjassa TYYn arvojen kanssa. Satakunnan kampuksilla kuntapoliittisessa vaikuttamisessa otetaan huomioon kaupunkien erityistarpeet.

- Nostetaan biodiversiteetin tärkeyttä kaupungeille.
- Kannatetaan pitkäjänteisyyttä kaupunkisuunnittelussa kestävästä rakentamisesta sekä joukko- ja kevyenliikenteen suhteen.
- Kiinnitetään huomioon pyöräilyturvallisuuteen ja sen helppouteen erityisesti kampuksen ja opiskelija-asuntojen läheisyydessä.

3.2 Ympäristötietoisuuden ja -toimien lisääminen järjestöissä sekä opiskelijayhteisössä

Tämän osion tavoitteet koskevat TYYn järjestöjen toimintaa ja sen ohjausta. Järjestöjen toiminnan tulee olla ympäristötietoista, vaikuttavaa ja hankinnoissa sekä tapahtumissa kestävä. Lisäksi TYYn toimijoiden tulee tukea ja ohjeistaa järjestöjä tavoitteiden toteuttamisessa. Jokaisen näkökulman alle on kirjattu siihen liittyviä tavoitteita.

Järjestöjen toimintaa tukee TYYn ympäristöopas, johon on kerätty konkreettisempia toimenpiteitä ja ohjeita. Ohjelman järjestöosuuden toteutumisesta vastaa järjestön ympäristövastaava yhdessä hallituksen kanssa. Kunkin järjestön tapahtumia järjestävät tahot vastaavat siitä, että tapahtumat noudattavat TYYn ympäristöohjelmaa, jonka tavoitteet löytyvät myös ympäristöoppaasta.

Järjestöt ottavat ekologista vastuuta toiminnastaan.

- Järjestöillä on tehtävään perehdytetty ympäristövastaava.
- Järjestöt ovat perehtyneet TYYn ympäristöohjelmaan.
- Järjestöillä on oma ympäristösuunnitelmansa, jonka avulla seurataan esimerkiksi tapahtumien kestävyttä.

Järjestöjen hankinnat ovat kestäviä.

- Järjestöt tarjoilevat ensisijaisesti vegaanista ruokaa, ja suosivat Reilun kaupan sertifikaatin tuotteita, kotimaisia sesonkituotteita sekä hävikkiruokaa ruoka-aineallergiat huomioon ottaen.
- Ruokahävikin määrä vähenee.
- Järjestö ei tee turhia hankintoja, ja kannattaa kiertotaloutta.

Järjestöjen tilat ja tapahtumat ovat kestäviä.

- Järjestöjen tiloissa ja tapahtumissa ei tuhlata sähköä tai vettä.
- Järjestö vähentää matkustamisesta syntyviä päästöjä.
- Järjestön tiloissa kierrätetään kaikki jäte.
- Tapahtumista syntyvää jätettä vähennetään.

Järjestöt ovat ympäristövaikuttajia.

- Järjestö pitää esillä ympäristöasioita jäsenilleen.
- Aine- ja tiedekuntajärjestöt edistävät aktiivisesti oppiaineessaan tai tiedekunnassaan ympäristöasioita.

TYY vaikuttaa järjestöjensä toimintaan niin, että ekologinen kestävyys toteutuu laajasti yliopistoyhteisössä (ympäristö-, järjestö- ja viestintäsektorit). TYYn järjestöjä kannustetaan toimimaan ylioppilaskunnan arvojen mukaisesti erityisesti toiminta-avustuskriteerien avulla.

- Ympäristötavoitteet näkyvät avustuskriteeristöissä.
- Pidetään ympäristökoulutuksia TYYn järjestöfoorumeissa.
- Pidetään vähintään kahdesti vuodessa ympäristöneuvosto.
- TYYn koulutuksissa tuodaan esiin koulutettavan teemaan liittyvät ympäristönäkökulmat.
- Ympäristöohjelman järjestöosuutta toteutetaan aktiivisesti.
- TYY viestii ympäristöratkaisuistaan järjestöille ja jäsenille.
- Autetaan järjestöjä ymmärtämään paremmin toimintansa ympäristövaikutuksia, ja annetaan konkreettisia neuvoja negatiivisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi.
- Kerätään järjestöiltä palautetta TYYn ympäristövaikuttamisen, -ohjeiden ja -kriteerien toimivuudesta.

4. Seuranta, raportointi ja päivittäminen

Tavoitteiden toteutumista seurataan osana muuta jatkuvaa toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista seurataan kunkin sektorin osalta toimintakertomuksissa. Järjestöjä koskevia tavoitteita seurataan järjestöosion linjausten mukaisesti.

TYYn hallituksen ympäristövastaava ja pääsihteeri seuraavat ohjelman toteutumista vuositasolla varmistaen, että kukin sektori on kirjannut omalta osaltaan ympäristötavoitteiden etenemisen toimintakertomukseen. Hallituksen ympäristövastaava ja ympäristösektorin työntekijä kirjaavat toimintakertomukseen toimet, jotka eivät ole sektorikohtaisia sekä koostavat ympäristöohjelman toteutumista koskevan katsauksen puolivuotiskertomukseen.

TYYn hiilijalanjälkeä ja sen pienentämistä mitataan joka toinen vuosi tehtävällä hiilijalanjäljen mittauksella. Mittauksen avulla tarkastellaan mistä TYYn hiilijalanjälki koostuu ja millä alueilla sitä voisi pienentää. Jalanjäljen mittauksen jälkeen tehdään uusi päästövähennyssuunnitelma tuleville kahdelle vuodelle. Suunnitelman toteutumista seurataan toimintakertomuksessa ympäristösektorin toimesta.

Ympäristövastaava aikatauluttaa vuodessa yhden vastuullisuuteen liittyvän tilannekatsauksen toimiston henkilöstölle ja hallitukselle. Ympäristövastaava yhdessä ympäristösiiven kanssa tarkastelee ympäristöohjelman ajanmukaisuutta ja päivittämistarvetta neljän vuoden välein tai tarvittaessa Ympäristöopas päivitetään viimeistään ohjelman päivittämisestä seuraavana vuonna.